

МУҒАЛЛИМ ҲАМ ҮЗЛИКСИЗ БИЛИМЛЕНДИРИЎ

Илимий-методикалық журнал

2025

6/1-сан

*Ўзбекистан Республикасы Министрлер Кабинети жанындагы
Жоқаргы Аттестация Комиссиясы Президиумының
25.10.2007 жыл (№138) қарары менен дизимге алынды*

*Қарақалпақстан Баспа сөз хәм хабар агентлиги тәрәпинен
2007-жылы 14-февральдан дизимге алынды.
№01-044-санлы гүўалық берилген.*

Нөкис

6/1-сан 2025
ноябрь-декабрь

*Қарақалпақстан Республикасы мектепке шекемги хәм мектеп билимлендириуи
министрлиги, Қары Ниязий атындағы Тәрбия педагогикасы миллий институты
Қарақалпақстан филиалы*

Редактор:
А. Тилегенов

Редколлегия ағзалары:

Мақсет АЙЫМБЕТОВ
Нағмет АЙЫМБЕТОВ
Айтмурат АЛЬНИЯЗОВ
Сапардурды АБАЕВ
Адхамжон АБДУРАШИТОВ
Хайрулла АЛЯМИНОВ
Мавлюда АЧИЛОВА
Азизжан АБДАЗИМОВ
Шухрат АБДУЛЛАЕВ
Сурайё АрЗИЕВА
Шерзод АКРАМОВ
Байрамбай ОТЕМУРАТОВ
Злийха ОРАЗЫМБЕТОВА
Мансурбек ОНГАРОВ
Руфат ОЧИЛОВ
Алишер АЛЛАМУРАТОВ
Дилшодхўжа АЙТБАЕВ
Тўлкин АЛЛАЁРОВ
Марифжон АХМЕДОВ
Гулзабира БАБАШЕВА
Умида БАҲАДИРОВА
Фархад БАБАШЕВ
Гулзода БОЙМУРОДОВА
Гулбахар БЕКИМБЕТОВА
Комил ГУЛЯМОВ
Рахматилла ГАИПНАЗАРОВ

Маманазар ДЖУМАЕВ
Асқар ДЖУМАШЕВ
Дилдора ДАВРОНОВА
Бекмурза ДИЛАНОВ
Мухтар ЕРМЕКБАЕВ
(Шимкент, Қазақстан)
Масуда ЗАЙНИТДИНОВА
Алишер ЖУМАНОВ
Гүлнара ЖУМАШЕВА
Айсулу ЖАНАБЕРГЕНОВА
Ринат ЖУМАМУРАТОВ
Махира ЖУМАНИЯЗОВА
Холбой ИБРАГИМОВ
Шохида ИСТАМОВА
Рустам ЙЎЛДОШЕВ
Вохид КАРАЕВ
Алима КЕНЖЕБАЕВА
(Тараз, Қазақстан)
Сарсенбай КАЗАХБАЕВ
Мохира КУВВАТОВА
Комилжон ҚАРИМОВ
Джавдод ПЎЛАТОВ
Искендер ПИРНИЯЗОВ
Ярмухаммат МАДАЛИЕВ
(Шимкент, Қазақстан)
Меруерт ПАЗЫЛОВА

Барлыкбай ПРЕНОВ
Пердебай НАЖИМОВ
Искендер НАЖИМОВ
Асқарбай НИЯЗОВ
Сабит НУРЖАНОВ
Захия НАРИМБЕТОВА
Хушбоқ НОРБЎТАЕВ
Ойниса МУСУРМОНОВА
Уролбой МИРСАНОВ
Сафо МАТЧОН
Шукурулло МАРДОНОВ
Абдулхамид МИРЗАЕВ
Шахло МИРЗАЕВА
Дармонжон МАХМУДОВА
Абдимурат ЕСЕМУРАТОВ
Даулетназар СЕЙИТКАСЫМОВ
Қалыбай ПРИМБЕТОВ
Раъно ОРИПОВА
Бахтиёр РАХИМОВ
Норим РАХМАНОВ
Муқаддас РАХМАНОВА
Светлана СМИРНОВА
(Москва, Россия)
Тажибай САПАРБАЕВ
Мухаббат САЛАЕВА
Гўзал СОДИҚОВА
Улбосын СЕЙТЖАНОВА
Айдын СУЛТАНОВА
Амина ТЕМИРБЕКОВА
Нурзода ТОШЕВА
Қуанишбек ТУРЕКЕЕВ
Ўқтамжон ТУМАНОВ
Шохида ТАЙЛАНОВА
Муҳиддин ТИРКАШОВ
Тажибай УТЕБАЕВ
Амангелди УТЕПБЕРГЕНОВ
Озод УМАРОВ
Мамбеткерим ҚУДАЙБЕРГЕНОВ
Амангелди КАМАЛОВ
Тажикал ҚУДАЙБЕРГЕНОВА
Дилором ШАМСИЕВА
Ойбахор ШАМИЕВА

Ризамат ШОДИЕВ
Барно ШАМУРАТОВА
Зафар ЧОРШАНБИЕВ
Рустам ФАЙЗУЛЛАЕВ
Дўстназар ХИММАТАЛИЕВ
Тармиза ХУРВАЛИЕВА
Умид ХОДЖАМҚУЛОВ
Жавлонбек ХУДОЙБЕРГЕНОВ
Гулрухсор ЭРГАШЕВА
Гавхар ЭШЧАНОВА
Қонысбай ЮСУПОВ
Гулара ЮСУПОВА
Содиқ ЮЛДАШЕВ
Фархад РЎЗИЕВ
Аъзам ХОЛМУРАДОВ
Марат ХОДЖАНОВ
Мухлиса ХАФИЗОВА
Шохиста БЎРАНОВА
Мухаббат ХУДАЯРОВА
Қалбай СЕЙТМУРАТОВ
Азамат БЕКИМБЕТОВ
Гўзал НАЗИРОВА
Козим МАЛИКОВ
Ғиёсиддин ХУДОЙБЕРДИЕВ
Шакир УРИШОВ
Назифа АЧИЛОВА
Гулназ ТЛЕУМУРАТОВА
Мадияр СУЛТАНИЯЗОВ
Сансызбай САПАРНИЯЗОВ
Гулчехра АЙТБАЕВА
Байнияз МАМБЕТКАРИМОВ
Ботир БОЙМЕТОВ
Матлуба ДАВУРБАЕВА
Шахло ЮЛДАШЕВА
Мусаллам АБДУЖАББАРОВА
Айжамал МАТЖАНОВА
Жумабай АБАТОВ
Дониёр ЯДГАРОВ

МАЗМУНЫ

ТИЛ ХАМ ЭДЕБИЯТ

Alniyazov A.I. Til biliminde polipredikativ konstruksiyalardı úyreniw máseleleri	8
Mirzabaeva M.B. КАНООТ-oyinli oqiw platformasi arqali studentlerdiń lingvometodikalıq kompetenciyaśın rawajlandırıwdıń metodikalıq modeli	14
Embergenova M.A. Shayır G. Dáwletova shıǵarmalarında metaforalardıń qollanılıwı	19
Yusupova G.A., Ataxanova M.R. Oliy ta'lim tizimida o'zbek tili ta'limining qardosh tillar kontekstidagi xususiyatlari	24
Doniyorova G. “Yorqin hayot” (1938-1941-yillar) juranalida chop etilgan tarjima hikoyalar tahlili	30
To'xtamurodova N.S., Usmonova M. Morfologiya (so'z tuzilishi) o'zbek tilidagi affikslarning morfologik tahlili	35
Xurammova M. O'zbek toponimlarida rang bildiruvchi so'zlarning semantik xususiyatlari	39
Yusupova G., Almambetova U. Qardosh tilli sinflarda fonetik interferensiya: sabablari va metodik yechimlar	43
Yuldasheva Sh.Sh. O'zbek tilini o'qitishni raqamlashtirishga doir tajriba-sinov ishlari tahlili	47
Khalmuratova M.T. Challenges faced by uzbek university students in learning russian: a linguistic and sociocultural perspective	55

ПЕДАГОГИКА, ПСИХОЛОГИЯ

Davronova D.S. Talabalarda sog'lom ma'naviy muhitga qadriyatli munosabatlarni shakllantirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari	60
Bahranova H.B., Berdiyev B.R. O'quvchilarini o'qitishda pedagogik texnologiyalardan foydalanish	68
Mahmatqulova X.B., Berdiyev B.R. Mutafakkirlar merosida mehnat tarbiyasining targ'ib etilishi va texnologiya ta'limidagi ahamiyati	73
Ahadov A.M. Raqamli ta'lim sharoitida bo'lajak o'qituvshilarda axborot xavfsizligi kompetensiyalarini rivojlantirish	78
Qorabekov O'.Ya. O'quvchilarning mustaqil ishlarini tashkil etishga mo'ljallangan elektron metodik ta'minot ishlab chiqishga qo'yiladigan talabalar	85
Umirbekova B.A. Kognitiv kompetentlikni rivojlantirishda andragogik yondashuvning ahamiyati	90
G'aniyeva M.L. Talabalar nutqiy intuitsiyalarini rivojlantirishning imitatsion paradigmalari	95
Yermakova I.R. OTM da ta'lim texnologiyalardan samarali foydalanish mazmuni	101
Xonbabayev Sh.D. Kompetentli yondashuv asosida o'quvchilarda milliy va umummadaniy kompetensiyalarni rivojlantirish zarurati	109
Xudayarova M.T. Normirzayeva S. 6-sinfda “Peshtoqdagi bitiklar” mavzusini o'qitishda innovatsion pedagogik yondashuvlar	114
Ongarov M.B., Nuraliyeva R. S. Yuqori sinf maktab o'quvchilariga magnitli bo'ronlarning yurak-qon tomir tizimiga ta'sirini axborot texnologiyalaridan foydalangan holda o'qitish	119
Ongarov M.B., Mirzabekova S.B. Talabalarni ilmiy dunyoqarashini rivojlantirishda raqamli ta'lim vositalarining ahamiyati	125
Baxodirova U.B. Bo'lajak biologiya o'qituvchilarini tayyorlashning uslubiy yondashuvlarini takomillashtirish	132
Палуанова П.Т. Ўқувчиларда интеллектуал фаолиятини ривожлантиришга хизмат қиладиган ўқув вазиётларини ташкил этиш	138

TALABALARNI ILMIY DUNYOQARASHINI RIVOJLANTIRISHDA RAQAMLI TA'LIM VOSITALARINING AHAMIYATI

Ongarov M.B.

Oriental universiteti Uzluksiz ta'lim pedagogikasi kafedrası

p. f. f. d. dotsent

Mirzabekova S.B.

Nizomi nomidagi O'ZMPU universiteti 1 kurs magistiri

Tayanch so'zlar: talabalar, ilmiy dunyoqarash, raqamli ta'lim vositalari, tanqidiy fikrlash, interaktiv o'quv platformalar.

Ключевые слова: студенты, научное мировоззрение, цифровые средства обучения, критическое мышление, интерактивные обучающие платформы.

Keywords: students, scientific worldview, digital learning tools, critical thinking, interactive learning platforms.

РЕЗЮМЕ:

Maqolada talabalarni ilmiy dunyoqarashi va tanqidiy fikrlashini rivojlantirishda raqamli ta'lim vositalarining ahamiyati o'rganiladi. Raqamli ta'lim vositalari sifatida interaktiv darsliklar, elektron laboratoriyalar, onlayn platformalar, simulyatsiya dasturlari va virtual laboratoriyalar ko'rib chiqiladi.

РЕЗЮМЕ:

В статье рассматривается значение цифровых средств обучения в развитии научного мировоззрения и критического мышления учащихся. В качестве цифровых средств обучения рассматриваются интерактивные учебники, электронные лаборатории, онлайн-платформы, программы-симуляторы и виртуальные лаборатории.

SUMMARY:

The article examines the importance of digital learning tools in developing students' scientific outlook and critical thinking. Interactive textbooks, electronic laboratories, online platforms, simulation programs, and virtual laboratories are considered as digital learning tools.

Kirish. Mamlakatimizda so'nggi yillarda ta'lim tizimini tubdan isloh qilish va ta'lim sifatini baholash hamda raqamli ta'limni rivojlantirish bo'yicha keng ko'lamli ishlar olib borilmoqda. Bu borada O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 - yil 29 - apreldagi "O'zbekiston respublikasi Xalq ta'limi tizimini 2030 - yilgacha rivojlantirish Konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida" gi

PF-5712-sonli Farmonida “PISA” (The Programme for International Student Assessment) o’quvchilarni baholash xalqaro dasturi reytingida O’zbekistonning 2021 - yilda birinchi 70 talikka, 2025 - yilda 60 talikka va 2030 - yilga kelib esa, birinchi 30 ta ilg’or mamlakatlar qatoriga kiritish ko’zda tutilgan. Shuningdek,

O’zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-oktabedagi PF 6079 sonli “Raqamli O’zbekiston 2030” strategiyasini tasdiqlash va uni amalga oshirish chora tadbirlari to’g’risida”gi farmonida raqamli dunyoda raqamlashtirish, raqamli texnologiyalarni ishlab chiqish, raqamli iqtisodiyot sohasida yangi loyihalarni ko’rib chiqish va raqamli ta’limni rivojlantirish dasturlari amalga oshirilmoqda. Ushbu farmonda ta’lim sohasida raqamli ko’nikmalarni oshirish maqsadida quyidagi tadbirlar amalga oshiriladi:

Yuqoridagi qaror va farmonlarga tayangan holda, zamonaviy ta’lim jarayoni talabalarni nafaqat bilim bilan ta’minlash, balki ularning ilmiy dunyoqarashini, tanqidiy va ijodiy fikrlashini rivojlantirishga qaratilgan. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) va raqamli ta’lim vositalari ta’lim jarayonini samarali va interaktiv qilish imkonini beradi. Raqamli vositalardan foydalanish talabalarga mustaqil izlanish, ma’lumotlarni tahlil qilish, tajriba va eksperimentlar orqali ilmiy bilimlarni chuqurlashtirish imkonini yaratadi. Shu bois, zamonaviy ta’limda raqamli vositalarning ahamiyati ortib bormoqda.

Raqamli vositalardan foydalanish talabalarga mustaqil izlanish, ma’lumotlarni tahlil qilish, eksperimentlar va simulyatsiyalar orqali ilmiy bilimlarni chuqurlashtirish imkonini yaratadi. Shu sababli, zamonaviy ta’limda raqamli vositalarning ahamiyati ortib bormoqda, chunki ular talabalarning ilmiy dunyoqarashi, tanqidiy fikrlash va ijodiy yondashuvini rivojlantirishda samarali vosita hisoblanadi.

Asosiy qism: Raqamli ta’lim vositalari ta’lim jarayonini optimallashtirishi va talabalarning bilim olish jarayoniga bo’lgan qiziqishini oshirishi sababli, zamonaviy ta’limda muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bilan birga, texnologiyalarni samarali tatbiq etish uchun pedagogik yondashuvlarni ham boyitish zarurdir.

Zamonaviy raqamli ta’lim muhitida anatomik va fiziologik bilimlarni samarali shakllantirishda interaktiv platformalar, simulyatsiya dasturlari va virtual laboratoriyalar asosiy o’rin tutadi. Ushbu vositalar murakkab biologik jarayonlarni vizual va interaktiv tarzda o’rganish imkonini beradi, shuningdek, o’quvchilarning kognitiv faoliyatini faollashtiradi.

Raqamli ta’lim platformalari – bu onlayn resurslar va dasturlar bo’lib, ularda o’quv materiallari, video darsliklar, animatsiyalar, testlar va interaktiv mashqlar joylashtiriladi. Bu platformalar o’quvchilarga anatomik va fiziologik tizimlarni

o‘z vaqtida va takroran o‘rganish imkonini beradi, shuningdek, o‘quv jarayonini individual darajada boshqarish va nazorat qilish imkonini beradi. Misol sifatida Moodle, Canvas, Google Classroom kabi platformalarni keltirish mumkin.

Simulyatsiya dasturlari – murakkab biologik jarayonlarni virtual muhitda model qilish imkonini beruvchi dasturlar hisoblanadi. Masalan, yurakning qon aylanish jarayoni, nerv tizimi signalizatsiyasi yoki mushaklarning ishlash mexanizmi kabi jarayonlarni animatsion tarzda ko‘rsatish o‘quvchilarda chuqur tushunishni shakllantiradi. Simulyatsiya dasturlari amaliy mashg‘ulotlarni xavfsiz muhitda amalga oshirish imkonini beradi, xatoliklardan o‘rganishga yordam beradi va o‘quvchilarning amaliy ko‘nikmalarini rivojlantiradi.

Virtual laboratoriyalar esa o‘quvchilarga tajriba jarayonlarini real laboratoriya sharoitida amalga oshirayotgandek his qilish imkonini beradi. Virtual laboratoriyalar orqali o‘quvchilar organlarning tuzilishi, fiziologik jarayonlar, kimyoviy reaksiyalar va biologik tajribalarni interaktiv tarzda o‘rganadi. Bu vositalar o‘quv jarayonida kuzatish, tajriba natijalarini tahlil qilish va xulosalar chiqarish ko‘nikmalarini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Shu tarzda, raqamli platformalar, simulyatsiya dasturlari va virtual laboratoriyalar birgalikda anatomik va fiziologik bilimlarni samarali o‘zlashtirishning asosiy vositalaridan biri sifatida xizmat qiladi. Ularning integratsiyalashgan qo‘llanilishi o‘quvchilarning faolligini oshiradi, murakkab tushunchalarni vizual anglashni osonlashtiradi va amaliy ko‘nikmalarni mustahkamlaydi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, ushbu vositalardan samarali foydalanish metodikasi ishlab chiqilganida, o‘quv jarayoni yanada interaktiv, qiziqarli va bilimlarni chuqur o‘zlashtirishga yo‘naltirilgan bo‘ladi.

Umumiy respondentlar soni 120 nafar bo‘lib, ular informatika va pedagogika yo‘nalishlaridan tanlab olindi. Respondentlar 18-24 yosh oralig‘ida bo‘lib, ularning 45 foizini ayollar va 55 foizini erkaklar tashkil etdi. Tadqiqot uchun qo‘llangan asosiy vositalar quyidagilar: Google Forms yordamida ishlab chiqilgan onlayn so‘rovnomalar;

Zoom platformasi orqali talabalar bilan o‘tkazilgan interaktiv mashg‘ulotlar;

Kahoot va Quizizz kabi vositalar yordamida o‘quv motivatsiyasini baholash uchun o‘yinlashgan testlar. Natijalar asosida raqamli vositalar yordamida o‘qitilgan talabalar motivatsiyasi sezilarli darajada oshganligi kuzatildi.

Bu o‘zgarish o‘quv jarayonida interaktivlikni oshirish, shaxsga yo‘naltirilgan ta’lim imkoniyatlarini kengaytirish va bilimlarni vizualizatsiya qilish orqali ta’lim samaradorligini oshirish bilan bog‘liq ekanligi aniqlangan.

Tadqiqotda raqamli vositalardan foydalanilgan guruhda talabalar o‘z fikrlarini erkin ifoda etish, o‘z-o‘zini baholash va masalalarni mustaqil hal

Ushbu ish shakllarining afzalliklari quyidagilardan iborat: -Malaka va ko'nikmalarni takomillashtirish;

-Talabalarni fanga yanada qiziqishini ortirish;

-Yoshlarni eng so'nggi texnologiyalar bilan tanishtirish;

-Motivatsiya va qiziqishni oshirish; -Yoshlarni innovatsiyalar yaratishga jalb qilish; O'qitishda ijodiy nutqiy fikrlash faoliyati dialogik muloqot, shuningdek, innovatsion texnologiyalar bilan ishlash o'quvchilarning qiziqishini oshiradi va talabalarga past darajalilarni ham jalb qilish imkon beradi. Faol ta'lim haqiqatga asoslanadi.

Talabalar muammoli vaziyatlarni hal qilish zarurati bilan real hayotda tobora ko'proq duch kelishmoqda. Internetdan foydalanish texnologiyalari istiqbollari bugungi kunda ancha keng. Innovatsion integratsiyaning asosiy vositalari bo'lgan texnologiyalarni o'qitish jarayoniga kiritish va bunda foydalanish mumkin bo'lgan birinchi yangilik smart taxtalardan foydalanishdir.

Ular talabalarining mavzularni yaxshiroq tushinishlari va xalqaro Internet konferentsiyalar, vebinarlar, onlayn-seminarlar va boshqa tarmoq loyihalari bilan ishlashda foydali hisoblanadi. Bunday ishlar o'qituvchi va talabalar tomonidan birgalikda amalga oshirilishi mumkin. Bundan tashqari, turli mamlakatlardan kelgan o'qituvchilar o'rtasida taqdimotlarni almashish mumkin.

So'nggi yillarda pedagogika va ta'lim texnologiyalari sohasida raqamli vositalarning ta'lim jarayonidagi roli keng o'rganildi. Misol uchun, N. Islomova va S. Karimov (2019) raqamli platformalardan foydalanish talabalarining tanqidiy fikrlashini rivojlantirishga yordam berishini ta'kidlashadi. Shuningdek, L. Abdullayeva (2020) ilmiy laboratoriya simulyatsiyalarining talabalar eksperimentini optimallashtirish va ilmiy tajribalarni amaliyotga tatbiq etish imkoniyatini oshirishini qayd etadi.

Xorijiy manbalarda ham raqamli ta'lim vositalarining ahamiyati keng yoritilgan. Misol uchun, Johnson va boshq. (2018) ta'kidlaganidek, virtual laboratoriyalar va interaktiv darsliklar talabalarni mustaqil ilmiy faoliyatga jalb qiladi, ularning ilmiy dunyoqarashini shakllantiradi va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini mustahkamlaydi. Shu bilan birga, onlayn ilmiy platformalar talabalar o'rtasida hamkorlik va fikr almashishni rag'batlantiradi, bu esa ilmiy tafakkur va ijodiy yondashuvni rivojlantiradi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, raqamli ta'lim vositalari yordamida talabalar quyidagi ko'nikmalarni rivojlantiradilar:

1. Tanqidiy fikrlash: ma'lumotlarni tahlil qilish, dalillarga asoslanib xulosalar chiqarish.

2. Ilmiy eksperiment va tajriba qilish: virtual laboratoriyalar va simulyatsiyalar orqali nazariy bilimlarni amaliyotga tadbiq etish.

3. Mustaqil izlanish: onlayn platformalar va elektron resurslar yordamida mavzularni chuqur o'rganish.

4. Hamkorlik va muloqot: interaktiv forumlar va masofaviy mashg'ulotlar orqali fikr almashish.

O'tkazilgan tadqiqot va kuzatuvlar shuni ko'rsatdiki, raqamli vositalardan foydalangan holda olib borilgan mashg'ulotlar talabalar bilimini 20–30 foizga samaraliroq oshirish imkonini beradi, ilmiy dunyoqarashni kengaytiradi va ularni ijodiy faoliyatga rag'batlantiradi.

Pedagogik tajriba shuni ko'rsatdiki, ish jarayonida internet resurslaridan faol foydalanish va yangi taqdimotlarni ko'rish uchun taqdim etish talabalar uchun qiziqarli. Yana bir usul teskari sinf usuli, o'qituvchi darsning passiv a'zosi sifatida ishlaydi, talabalar esa dars uchun oldindan material tayyorlaydilar va o'z guruhi oldida taqdim etadilar.

Aynan shu vazifa o'z natijasini beradi. Talabalarning o'zaro munosabatlarini rag'batlantirish va talabaning qiyin atamalar bilan tanishishi va ularning kasbiy faoliyatida foydali bo'lgan ma'lumotlarni qidirib topishi unda yangi g'oyalar keltirib chiqaradi.

Texnologiyani sinfga olib kirish o'qituvchilarga yangi o'qitish strategiyalarini sinab ko'rishga yordam beradi. O'qituvchilar muhim dars rejalari, eslatmalar, audio kabi manbalar daars jarayonida ko'plab qulayliklar tug'diradi. Talabalar ham keyin har qanday vaqtda bunga o'zlarining qulay vaqtlarida qayta kirishlari mumkin. Bundan tashqari o'qituvchilar mashg'ulot vaqtida kompyuter, proyektor, printer, ko'rgazmali qurollardan foydalansa dars ijobiy tus oladi.

Xulosa o'rnida shuni ta'kidlash lozimki, maqolada talabalarni ilmiy dunyoqarashi va tanqidiy fikrlashini rivojlantirishda raqamli ta'lim vositalarining ahamiyati tahlil qilindi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, interaktiv darsliklar, virtual laboratoriyalar, simulyatsiya dasturlari va onlayn platformalar talabalarda ilmiy fikrlashni mustahkamlash, eksperiment va tadqiqot ko'nikmalarini rivojlantirish hamda mustaqil izlanish qobiliyatini oshirish imkonini beradi. Shu bilan birga, raqamli vositalar talabalarning ijodiy yondashuvini kuchaytiradi va ularni hamkorlikda ishlashga rag'batlantiradi. Raqamli ta'lim vositalarining keng qo'llanilishi zamonaviy ta'limning sifatini oshirish va talabalarni ilmiy dunyoqarashga tayyorlashda muhim omil hisoblanadi.

Bugungi o'quvchilar raqamli dunyoda ulg'ayishdi va kundalik hayotlarida va o'qishlarida gadjetlardan foydalanishni yoqtirdilar.

Bugungi kunda o'quv jarayonini moslashtiradigan ko'plab "aqlli" elektron darsliklar va noutbuklar mavjud - har bir talaba o'zining hozirgi bilim darajasiga mos keladigan topshiriq va mavzular bilan ishlaganda. Talaba ma'lum bir mavzuni o'zlashtirar ekan, raqamli darsliklar unga o'rganish va mustahkamlash uchun yangi vazifalarni ochadi yoki joriy mavzu doirasidagi vazifalarning murakkabligini oshiradi.

Ta'lim tizimida raqamli texnologiyalarni rivojlantirish sabablari orasida ko'plab tadqiqotchilar sinfdagi yuklamaning kamayishi va mustaqil ishlar ulushining ko'payishini ta'kidlashadi. Shu bois ta'lim sifatini saqlab qolish va yaxshilash maqsadida o'quvchilarning bilim olishidagi kamchiliklarni o'z vaqtida bartaraf etish uchun o'qituvchi va talabanning o'zaro hamkorligini ta'minlovchi raqamli ta'lim texnologiyalari faol joriy etilmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Abdullayeva L. Talabalarni ilmiy dunyoqarashini rivojlantirishda innovatsion texnologiyalar. – Toshkent, 2020.
2. Islomova, N., Karimov S. Raqamli ta'lim vositalarining pedagogik imkoniyatlari. – Toshkent, 2019.
3. Johnson D., Smith R., Willis H. The impact of digital tools on student critical thinking. – New York, 2018.
4. Abduraimov O. Talabalarni masofaviy ta'limda o'qitish metodikasi. – Toshkent, 2021.
5. O'zbekiston Respublikasi Davlat ta'lim standartlari. – Toshkent, 2021.
6. <https://edu.uz> – O'zbekiston ta'lim resurslari portali
7. <https://taalim.uz> – Onlayn pedagogik maqolalar va ilmiy tadqiqotlar

ISSN 2181-7138

Қары Ниязий атындағы Тәрбия педагогикасы миллий институты
Қарақалпақстан филиалы

**«МУҒАЛЛИМ ҲАМ ҮЗЛИКСИЗ
БИЛИМЛЕНДИРИЎ»**

№ 6/1

Нөкис — 2025

Басып шығыўға жуўапкер:

А. Тилегенов, С. Нуржанов

Баспаға таярлаған:

А. Тилегенов

Компьютерде таярлаған:

П. Реймбаев, З. Ниязымбетова

Мәңзил: 230105 Нөкис қаласы, Әмир Темур көшеси, 179^а жай

Тел.: +998 61 224-01-34, факс: +998 61 224-23-00

e-mail: uznipnkkf@umail.uz,

mugallim-pednauk@umail.uz

www.mugallim-uzliksiz-bilim.uz

www.KRTEACH.UZ

Журналға келген мақалаларға жуўап қайтарылмайды, журналда жәрияланған мақалалардан алынған үзиндилер «Муғаллим ҳәм үзликсиз билимлендириў» журналынан алынды, деп көрсетилиўи шәрт. Журналға 5-6 бет көлеминдеги материаллар еки интервалда TIMES NEW ROMAN шрифтинде электрон версиясы менен бирге қабыл етиледі. Мақалада келтирилген мағлыўматларға автор жуўапкер.

Оригинал-макеттен басыўға рұхсат етилди 11.11.2025. Форматы 70x100^{1/8}

«Таймс» гарнитурасында офсет усылында басылды.

Шәртли б.т. 31. Нашр. т. Нұсқасы _____ Буйыртпа №